

Gospodarka ściekowa

Na terenie wszystkich pozostałych miejscowości brak jest zorganizowanego systemu utylizacji ścieków. Z uwagi na położenie gminy, budowę geologiczną terenu, walory przyrodnicze i krajobrazowe należy dążyć do skanalizowania gminy w zasięgu maksymalnym z wykorzystaniem istniejących systemów kanalizacyjnych w Dąbrównie oraz istniejącej oczyszczalni ścieków w zależności od możliwości ich przejście lokalizacji, odbiorników ścieków o odpowiednim przepływie SNQ oraz uwarunkowań ekonomicznych.

Wnioski:

1. Na terenie gminy Dąbrówno występuje znaczne niedoinwestowanie w zakresie zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich. Wsie rolników indywidualnych oraz jednostek osadniczych po byłych PGR-ach nie są skanalizowane, a ścieki bytowo-gospodarcze zbierane są w zbiornikach bezodpływowych najczęściej o złym stanie technicznym. Generalnie brak jest komunalnych, wiejskich oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacyjnych przesyłowych. Stanowi to znaczną barierę inwestycyjną na tych terenach.
2. Miejscowości położone na terenach o izolacji nieciągłej od użytkowych warstw wodonośnych nie mają rozwiązanego problemu gospodarki ściekowej. Należy dążyć do objęcia siecią kanalizacji sanitarnej wszystkich obiektów położonych na terenach o izolacji nieciągłej, w zlewni pojeziernej oraz w bezpośredniej strefie ochrony jezior.
3. Na tych terenach należy realizować kanalizację sanitarną w 1-szym etapie w miejscowościach już zwodociagowanych poprzez realizację kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków bądź przesyłem do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej m-ści Dąbrówno lub oczyszczalni ścieków w Dąbrównie.
4. Na terenach o stwierdzonej izolacji nieciągłej zaleca się realizację kanalizacji sanitarnej zbiorczej grupowej lub rozwiązań indywidualnych kanalizacji (dla jednej wsi) z wykluczeniem rozwiązań opartych o zbiorniki bezodpływowe
5. Na terenach pozostałych, znacznie mniej wrażliwych na antropopresję, o izolacji ciągłej dopuszcza się inne zgodne z prawem rozwiązania gospodarki ściekowej
6. Brak wysokosprawnych oczyszczalni ścieków (z wyjątkiem oczyszczalni dla Dąbrówna) stanowi duże zagrożenie dla wód powierzchniowych (jeziora, rzeki) i jest potencjalnym źródłem stałego dopływu zanieczyszczeń do odbiorników.

3.5.7. Infrastruktura techniczna - słabe i mocne strony

Słabe strony gminy	Mocne strony gminy
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak skanalizowania gminy z wyjątkiem m-ści Dąbrówno 2. Brak sieci gazowej wysokiego ciśnienia na terenie gminy 3. Brak gazyfikacji gminy (brak sieci gazowej średniego ciśnienia) 4. nierozwiązana kanalizacja deszczowa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki stopień zwodociągowania gminy ca 95% 2. Istniejące, wydajne zbiorcze ujęcia wody 3. Istniejąca w m-ści Dąbrówno wysokosprawna oczyszczalnia ścieków 4. Skanalizowane Dąbrówno w ca 80% 5. Świadomość konieczności uzbrojenia terenów. 6. Przygotowane projekty skanalizowania.

3.6. Komunikacja.

Dąbrówno jest skomunikowane z otoczeniem przez drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Drogi wojewódzkie to:

droga 537 Lubawa - Pawłowo

droga 542 Rychnowo - Działdowo.

Ich długość wynosi 20,99 km, a stan oceniany jako dobry.

Drogi powiatowe obejmują 85,8 km i są utwardzone w 71,3 %,

Drogi gminne o łącznej długości 80,20 km jedynie na odcinkach przechodzących przez wieś są utwardzone (3,6 km.).

Obiekty inżynierskie na drogach gminnych, wymagają remontów, w pierwszej kolejności we wsiach Wądryń, Radomek oraz na odcinku Ostrowite - Leszcz.

Łączna długość wszystkich dróg twardych na terenie gm. Dąbrówno wynosi 85,8 km, co daje wskaźnik gęstości dróg twardych wynoszący 51 km/100 km². Wskaźnik ten określa, że jest to gmina o dobrej gęstości sieci dróg twardych (pomijając ich stan techniczny).

3.6.1. Transport.

Transport pasażerski na terenie gminy Dąbrówno obsługują linie autobusowe PKS. Linie prywatne transportu publicznego na terenie gminy nie funkcjonują.

W ankietach mieszkańców gminy stwierdzono niedogodności wynikające z rozkładu jazdy autobusów PKS.

3.6.2. Diagnoza stanu istniejącego.

Barierą w prawidłowym funkcjonowaniu układu komunikacyjnego dróg kategorii wojewódzkiej (dot. centrum wsi Dąbrówno) i powiatowej jest ich stan techniczny. Brak planowych modernizacji i odnow dróg przyczynia się do dalszego pogarszania się ich stanu.

Na niszczenie dróg dodatkowo wpływa wzrost natężenia ruchu oraz wzrost obciążenia pojazdami wysokotonażowymi,

Biorąc pod uwagę potrzeby komunikacyjne gminy należy w pierwszej kolejności zmodernizować (wykonać nawierzchnię bitumiczną) na drogach powiatowych nr 26722 na odcinku Ostrowite - Leszcz, nr 26716 na odcinku Elgnowo - Lewańd Wielki, nr 26714 Elgnowo - Stare Miasto - Krajewo Wielkie, oraz przebudować (poszerzyć) drogę powiatową nr 26722 na odcinku Samin - Ostrowite.

Ze względu na zabudowę kolonijną należy również zmodernizować drogę powiatową nr 26716 na odcinku Jagodziny - Elgnowo.

Dodatkową barierą w prawidłowym funkcjonowaniu układu dróg powiatowych i gminnych jest ich duże rozbudowanie. Drogi te należałoby przeanalizować pod kątem funkcjonalności i ewentualnie obniżyć kategorie dróg nie spełniających wymagań zawartych w Dzienniku Ustaw nr 106 z 1998r.

Obowiązujący obecnie plan gminy zakłada budowę obejścia wsi Marwałd w ciągu drogi wojewódzkiej nr 537 Lubawa - Pawłowo od północnej strony.

Biorąc pod uwagę istniejące niewielkie natężenie ruchu (obecnie w granicach 1000 poj./dobę) oraz to, że przejazd przez wieś jest w chwili obecnej prawidłowy, należy rozważyć konieczność dalszego utrzymywania rezerwy terenu pod budowę obojścia. We wsi Marwałd zakłada się budowę chodnika po stronie posesji szkolnej. We wsi Dąbrówno w pierwszej kolejności należy wykonać modernizację przebiegu drogi wojewódzkiej przez centrum, z przebudową rynku, przystanku PKS i miejscami postojowymi.

Drogi gminne, w chwili obecnej przeważnie gruntowe, powinny być w miarę możliwości i potrzeb zmodernizowane (wykonana nawierzchnia bitumiczna).

W chwili obecnej na drogach tych wykonuje się remonty polegające na profilowaniu i częściowym zwirowaniu dróg gruntowych.

Reasumując, istniejący układ komunikacyjny (drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne) po wykonaniu potrzebnych remontów i modernizacji będzie w sposób prawidłowy obsługiwał gminę i zapewni mieszkańcom dostępność różnych form aktywności społecznej i gospodarczej.

3.7. Sfera ekologiczna.

3.7.1. Zasoby środowiska przyrodniczego.

Obszar gminy należy do makroregionu Pojezierza Chełmińskiego - Dobrzyńskiego. **Intensywnie zróżnicowana rzeźba terenu**, szczególnie w północno-zachodniej części gminy, ukształtowana została przez lądolód zlodowacenia północnopolskiego.

Deniwelacje terenu charakteryzują wysokości 276,5 m npm. w okolicy Wygody, 190-220 m npm. w środkowej części gminy oraz 167 m npm. - linia brzegowa jezior. Charakterystyczne są dwie **południkowe rynny jezior Dąbrowa Wielka i Mała Dąbrowa**. Malownicze brzegi jezior wznoszą się w części południowej 20 m nad lustro wody, a głębokość rynien przekracza 60 m.

Wody lodowcowe wypływające bramą z rejonu Wzgórz Dylewskich osadziły piaszczysto-zwirowe osady. W południowej części gminy w okolicach Kalbornii występują udokumentowane duże, o zasobach powyżej 50 mln ton - **złoża kruszywa naturalnego**.

Złoża kredy jeziornej przewidziane są do zaspokojenia lokalnych potrzeb. **Rozpoznane wstępnie zasoby torfów** (przeszło 6 mln ton) mogą być wykorzystane w ogrodnictwie oraz w lecznictwie (borowiny)

Gleby są o średniej urodzajności. Kompleksy gleb pszennych dobrych występują w okolicy Elgnowa, Płachaw i Brzeźna Mazurskiego.

Gleby słabo urodzajne, głównie V i VI klasy bonitacyjnej dominują w południowym pasie przylegającym do jezior oraz w okolicy Gardyn.

Użytki zielone stanowią zaledwie kilkanaście procent użytków rolnych.

Lasy zajmują około 15 % pow. gminy, a ich struktura siedliskowa i wiekowa, jest średnio sprzyjająca rozwojowi turystyki.

Wody powierzchniowe i podziemne.

Rzeki płynące przez teren gminy mają małe przepływy z racji położenia w obszarze węzła hydrograficznego (obszary źródłiskowe). Główna rzeka - Wel przy wypływie z jez. Mała Dąbrowa niesie śr. 1 m³/sek.

Większe znaczenie dla rozwoju gminy mają jeziora, z których największe Wielka Dąbrowa o pow. 615 ha, jest atrakcyjne dla rozwoju turystyki i rybołówstwa.

Jeziora, mimo że stosunkowo odporne na degradację zakwalifikowane zostały do II i III klasy czystości.

Warunki zaopatrzenia w wodę podziemną można ocenić jako przeciętne i dobre, zróżnicowane na obszarze gminy. Szacunkowo korzysta się z około 11 % zasobów dyspozycyjnych. Wody wymagają prostego uzdatniania.

Wód mineralnych o znaczeniu leczniczym można się spodziewać na głębokościach 1200 - 1500 m.

3.7.2. Zagrożenia środowiska.

Podstawowe zagrożenie, to zanieczyszczenie wód jezior. Konieczne jest minimalizowanie dopływu biogenów i substancji organicznych z pól, szczególnie w miejscach, gdzie brzegi jezior nie posiadają naturalnej strefy ochrony z trwałej zieleni.

Wody podziemne mogą być zagrożone w rejonie rynien jezior Dąbrowskich oraz w okolicy Gardyn, gdzie występują obszary o zróżnicowanej izolacji do wód podziemnych.

Gleby na terenach bogato skonfigurowanych, gdzie spadki dochodzą do 18° - 20° są narażone na erozję.

Zagrożeniem, dla krajobrazu są duże kopalnie kruszywa, konieczna jest rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

3.7.3. Świadomość ekologiczna.

Z przeprowadzonych ankiet wynika, że pojęcie ekorozwoju nie jest obce mieszkańcom gminy ale deklarowane są tylko działania ochronne.

3.7.4. Diagnoza. Szanse i zagrożenia.

Obszar gminy Dąbrówno objęty różnymi formami ochrony przyrody, w krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA zakwalifikowany został do obszarów węzłowych o znaczeniu międzynarodowym.

O wartości obszaru stanowią walory przyrodnicze, krajobrazowe (rejon Wzgórz Dylewskich i rynny jeziorne) oraz wrażliwość na antropopresję.

Mała lesistość oraz położenie na węźle hydrograficznym, a także bogata konfiguracja i lokalnie występujące kompleksy gleb o niskiej przydatności dla rolnictwa predysponują środkową część gminy do zalesienia po określeniu terenów najbardziej wskazanych.

Najcenniejszy teren dla rozwoju rolnictwa, to rejon kompleksu pszenego dobrego (IV a i III kl.) w okolicach Elgnowa.

Istotne dla rozwoju gminy są duże zasoby (już eksploatowane) kruszywa naturalnego.

Wody wglębne zarówno w zakresie ilości i jakości są dobre i średnie i nie stanowią bariery rozwoju.

Ograniczone są możliwości odbioru ścieków już oczyszczonych ze względu na małe przepływy wód otwartych płynących.

3.7.3. Mocne i słabe strony środowiska przyrodniczego.

Mocne strony i wynikające z nich szanse	Słabe strony i stwarzane zagrożenia
<p>1. Ranga ekologiczna obszaru o znaczeniu międzynarodowym, w tym Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich i sąsiedztwo Welskiego Parku Krajobrazowego - krajobrazowe.</p> <p><i>Możliwość rozwoju turystyki krajoznawczej w różnych porach roku, sportów zimowych, turystyki wodnej (w oparciu o Wel i jeziora).</i></p>	<p>1. Mała lesistość terenów gminy obniża: - rangę ekologiczną terenów gminy - przydatność turystyczną obszaru gminy. <i>Niekorzystnie wpływa na prawidłowość stosunków wodnych.</i></p>
<p>2. Występowanie jezior, w tym największego jeziora na Pojezierzu Chełmińsko-Dobrzyńskim.</p> <p><i>Możliwość rozwoju form rekreacji pobytowej związanej z jeziorami.</i></p>	<p>2. Niezbyt dobra jakość części zbadanych wód powierzchniowych.</p> <p><i>Może hamować rozwój rekreacji i turystyki związanej z wodą.</i></p>
<p>3. Wody podziemne: zasobne w stosunku do obecnych potrzeb oraz o dość dobrej jakości.</p> <p><i>Możliwość zaopatrzenia ludności w dobrą wodę oraz możliwość rozwoju przemysłu, dla którego jest ona potrzebna (np. produkującego wody butelkowane).</i></p>	<p>3. Położenie na obszarze węzła hydrograficznego.</p> <p><i>Niewielkie przepływy strug nie sprzyjają rozwojowi przemysłu wodochłonnego, zrzucającego duże ilości ścieków.</i></p>
<p>4. Występujące bogate złoża kruszywa naturalnego i ich położenie na terenie gminy w stosunku do głównych rynków odbioru.</p> <p><i>Istnienie górnictwa odkrywkowego o uciążliwości w dużym stopniu ograniczonej do niedłuższego obszaru gminy.</i></p>	

4. Scenariusze rozwoju.

W celu określenia optymalnego i realnego scenariusza rozwoju opracowano dwa scenariusze brzegowe - scenariusz zagrożeń (ostrzegawczy) prognozujący przyszłość jako konsekwencje obecnych trendów i cech stanu istniejącego oraz scenariusz szans opierający się na wykorzystaniu obecnych i potencjalnych możliwości dla pożądanego rozwoju.

4.1. Scenariusz ostrzegawczy - zagrożenia.

Gmina rozwija się w/g scenariusza zagrożeń. Brak miejsc pracy, a dynamicznie wzrasta liczba ludności w wieku produkcyjnym (2005), stopa bezrobocia nie opada. Nie powstają nowe miejsca pracy w ramach wielofunkcyjnego rozwoju wsi tj. w małych i średnich przedsiębiorstwach, w turystyce i w usługach. Ma miejsce zbyt wolne tempo rozwoju gospodarki turystycznej, brak koordynacji rozwoju działań, mała promocja, mało nowych przedsięwzięć i zwiększenia atrakcyjności już istniejących, co powoduje słabe korzyści gospodarcze i społeczne.

Skutek - najbardziej przedsiębiorcza, wykształcona młodzież opuszcza gminę.

Zwiększają się obszary depresji społecznej, wzrasta ubóstwo, patologia społeczna i nie można wyeliminować marazmu, niewiary w możliwość zmian (co można było odczytać z ankiet wypełnionych przez dorosłych).

W małym tempie przybywa mieszkań, nie remontowane są istniejące zasoby, postępuje dekapitalizacja zasobów mieszkaniowych.

Skutek: Obniżenie poziomu życia, nieatrakcyjny obraz gminy, utrudnienia w mobilności społeczeństwa również w zmianie pracy, utrudnienie w utrzymaniu młodych, przedsiębiorczych, utrudnienie w przejściu do wielofunkcyjnego rozwoju wsi.

W zakresie infrastruktury technicznej - nieremontowane urządzenia ujęć wody spowodują, że trzeba będzie więcej w nie inwestować. Realizacja wodociągów bez jednoczesnych urządzeń neutralizacji ścieków spowoduje degradację środowiska, obniżenie poziomu życia, zmniejszy szanse na rozwój turystyki.

Komunikacja drogowa będzie utrudniona jeżeli remonty i modernizacje będą prowadzone w dotychczasowym tempie i bez zmniejszenia uciążliwości dróg krajowych. Postępować będzie zanieczyszczenie i degradacja jezior. Jeziora zostają „obudowane” daczami.

4.2. Scenariusz szans.

Powstają nowe miejsca pracy w małych i średnich zakładach produkcyjnych, usługowych i obsłudze turystyki. Produkcja wykorzystuje miejscowe surowce i jest nieuciążliwa dla środowiska. Wprowadza się wysokie technologie.

Wykorzystana jest szansa położenia nad jeziorami.

Przygotowane są tereny pod nowe lokalizacje. Wspomagana jest drobna przedsiębiorczość zarówno w produkcji jak i w gospodarce turystycznej we wsiach.

Rozwijają się różne formy turystyki ukierunkowane na wykorzystanie bazy przez cały rok. Racjonalnie wykorzystane są do rozwoju turystyki walory Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich, rzeki Wel, jezior i lasów. Ruch turystyczny wzrasta kilkakrotnie.

Rolnictwo kontynuuje zapoczątkowany trend rozwoju gospodarstw specjalistycznych (chów drobiu, bydła, trzody chlewnej, ogrodnictwa).

W gospodarstwach rozwija się agroturystyka.

Następuje wielofunkcyjny rozwój wsi odporny na zmiany koniunktury, zmniejsza się bezrobocie, wzrasta zamożność społeczeństwa, zwiększają się dochody gminy.

W przeciągu 10 lat wyremontowane zostają wszystkie istniejące i zrealizowane nowe ujęcia wody. Woda doprowadzona jest do wszystkich gospodarstw. Zrealizowane są - przydomowe w rozproszonej i grupowe - w zwartej zabudowie oczyszczalnie ścieków (bądź ścieki są odprowadzone do głównej oczyszczalni).

Wszystkie szkoły mają b.dobre warunki - sale gimnastyczne, boiska, racjonalne i dogodne dla dzieci rejony i stanowią centra życia pozalekcyjnego. Dzieci i młodzież mają różne zajęcia doształcające i kółka zainteresowań. Zorganizowane są kąpieliska na jeziorami.

We wsiach poziomu I zorganizowane są dobrze działające placówki opieki zdrowotnej.

Remontowana jest zabudowa mieszkaniowa zarówno w osiedlach post. PGRowskich jak i we wsiach indywidualnych, gdzie przeszło 50 % mieszkań wybudowano przed 1944 rokiem.

Zabudowa dostosowana jest do rozwoju agroturystyki.

4.3. Wnioski

Przedstawione scenariusze - oba prawdopodobne i realne - określają ramy w jakich można określać cele rozwoju. Trudniejszy w realizacji scenariusz wykorzystania szans warunkowany jest nie tylko dopływem kapitału a również przełamaniem bariery niewiary, że można coś osiągnąć własnymi siłami nawet przy skromnych nakładach.

Deklarowana chęć działań własnych na rzecz estetyzacji zagród, bądź samopomocy w organizowaniu zajęć dzieciom może zostać zrealizowana „od zaraz”.

5. Identyfikacja problemów

5.1. Problemy w odczuciu społecznym.

W wyniku sondażu można określić podstawowe w odczuciu społecznym problemy gminy.

- brak pracy, bezrobocie i związane z nim ubóstwo;
- brak lub złe połączenia autobusowe, przystanki, drogi, chodniki;
- trudności w kontaktach obywatel - władza - urzędnicy;
- edukacja i wychowanie młodzieży, brak organizacji czasu wolnego;
- nieporządek, bałagan, brak czystości i estetyki;
- niewykorzystane walory turystyczne gmin.

5.2. Analiza problemów.

Niezależnie od badania opinii mieszkańców gminy przeprowadzona została analiza uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju gminy. Analizę przeprowadzono biorąc pod uwagę te aspekty funkcjonowania gminy, które mogą rzutować bądź decydować o jej rozwoju. Analizowano stopień zaspokojenia potrzeb (funkcjonowania systemu) w odniesieniu do dnia dzisiejszego oraz projekcji na przyszłość.

Do dyskusji pozostaje hierarchia problemów.

5.2.1. Problem bezrobocia, a właściwie braku miejsc pracy.

W wyniku sondażu daje się zauważyć sygnalizowany przez społeczeństwo brak miejsc pracy dla pracowników fizycznych oraz kobiet, co jest związane z poziomem wykształcenia mieszkańców.

5.2.2. Trudności w komunikacji wewnątrz gminy, do ośrodka gminy, szkoły, pracy, lekarza. *Dotyczy to zarówno stanu dróg przystanków, chodników jak i organizacji komunikacji masowej (zbiorczej). Brak mobilności dodatkowo utrudnia znalezienie i podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania. Syndrom byłych PGR.* ✓

5.2.3. Niewykorzystane walory turystyczne gminy.

Rozwój turystyki może przyczynić się do zdynamizowania gospodarki. Nawet niewielki rozwój np. agroturystyki będzie w stanie przełamać marazm i niewiarę w możliwość zmian.

5.2.4. Trudne i nie dające perspektyw warunki życia na wsi, szczególnie dzieci i młodzieży. *Kształcenie, spędzanie wolnego czasu.*

5.2.5. Brak kanalizacji na terenie gminy.

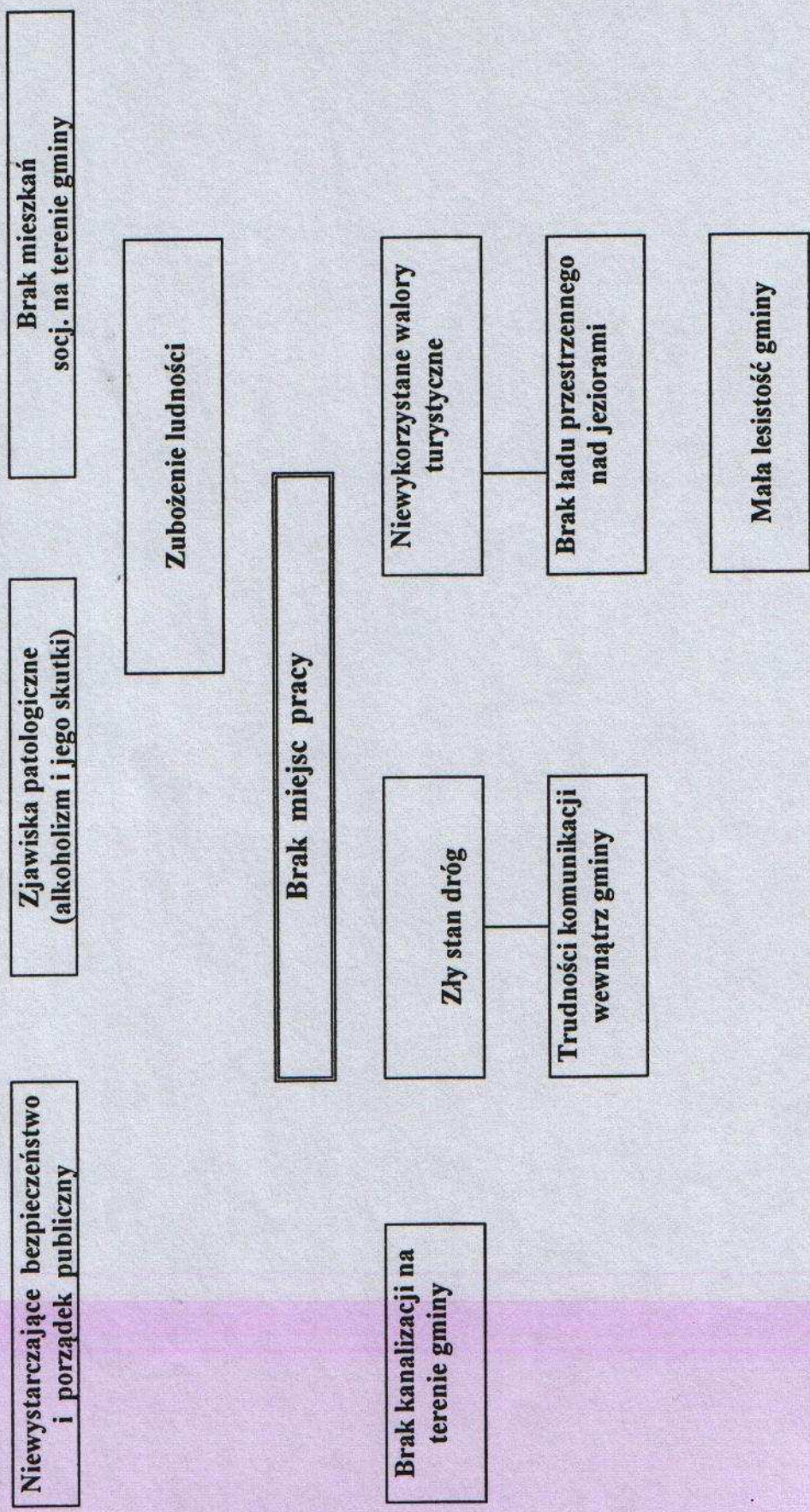
Wykorzystanie potencjału gospodarczego gminy w zakresie turystyki i rolnictwa będzie znacznie utrudniony poprzez:

1° zanieczyszczenie środowiska

2° brak przygotowanych terenów do inwestowania.

5.2.6. Problemy w kontaktach urząd - obywatel.

Trudności w kontaktach z urzędami są zdecydowanym utrudnieniem dla inwestorów chcących realizować zamierzenia a poza tym rzutują na warunki życia mieszkańców. ✓

Analiza problemów - wynik Warsztatów w Dąbrównie 27.09.1999 rok.

R a p o r t 3

Misja. Cel strategiczny, cele generalne i podstawowe.

1. Misja. Cel strategiczny rozwoju gminy Dąbrówno.

Poprawa warunków życia i zamożności społeczeństwa gminy Dąbrówno poprzez tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w rolnictwie, turystyce, czystym przemyśle i usługach, w małych i średnich przedsiębiorstwach rozwijanych z uwzględnieniem zasad ekorozwoju.

Po analizie problemów, możliwości wykorzystania mocnych stron gminy, jej wewnętrznych zasobów, potencjału miejscowych podmiotów oraz ograniczenie czynników niekorzystnych i barier rozwoju określono cel strategiczny i cele generalne, których realizacja poprzez cele podstawowe ukierunkuje rozwój gminy.

Cele te wpisują się w strategię rozwoju województwa olsztyńskiego (Olsztyn - sierpień 1997), która będzie wykorzystana w obecnie budowanej strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego.

2. Analiza celów - cele generalne i podstawowe.

Analizę celów opracowano w oparciu o wyniki ankiet, dyskusję społeczną, prace w Zespołach Problemowych i zespole specjalistycznym prowadzone metodą ZOPP.

Cele zgrupowano w sferach problemowych:

- sferze gospodarczej
- sferze społecznej
- sferze infrastruktury technicznej
- sferze komunikacji
- sferze ekologicznej

I. Zapewnienie podstaw rozwoju gospodarczego gminy

1. Pełne wykorzystanie walorów turystycznych do rozwoju turystyki.
2. Poprawa ładu przestrzennego.
3. Wielofunkcyjny rozwój wsi ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnego rolnictwa.
4. Zwiększenie zainteresowania inwestorów małych i średnich przedsiębiorstw.
5. Skuteczna promocja.
6. Zwiększenie kadry specjalistów.

II. Poprawa warunków życia na wsi.

1. Poprawa warunków mieszkaniowych.
2. Zwiększenie aktywności mieszkańców, zmiana mentalności.
3. Zwiększenie bezpieczeństwa i porządku publicznego.
4. Podnoszenie poziomu wykształcenia.
5. Podniesienie standardu obiektów usługowych oraz aktywizacji ich działalności.

III. Poprawa stanu środowiska naturalnego i kulturowego.

1. Skanalizowanie terenów zainwestowanych a znajdujących się na obszarach wrażliwych oraz terenów przeznaczonych pod inwestycje.
2. Organizacja gospodarki odpadami.
3. Dolesienie.

4. Wykorzystanie obiektów wartościowych historycznie w sposób pozwalający na ich rewaloryzację.

IV. Poprawa dostępności komunikacyjnej większych wsi w gminie.

1. Modernizacja dróg.
2. Remonty obiektów inżynierskich.
3. Realizacja dojazdów do miejsc atrakcyjnych turystycznie.

3. Przegląd planowania projektu (PPP).

Każdemu z wyznaczonych celów i określonych poniżej projektów działań należy przypisać odpowiedni **miernik** pozwalający na zbadanie stopnia osiągnięcia celu w każdym momencie jego realizacji, a szczególnie w zalecanym monitoringu realizacji strategii.

Określenie **przedziału czasowego** powinno nastąpić w oparciu o przygotowany w trakcie budowy strategii materiał. Horyzont czasowy dla realizacji celów strategii został przyjęty na rok 2015.

Określenie **miejsca realizacji celu** zostanie uszczegółowione w opracowywanym równoległe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbrówno.

Cel strategiczny		
Poprawa warunków życia i zamożności społeczeństwa gminy Dąbrówno poprzez tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w rolnictwie, turystyce, czystym przemyśle i usługach, w małych i średnich przedsiębiorstwach rozwijanych z uwzględnieniem zasad ekorozwoju.		
Cel generalny	Miernik	Źródło finansowe
I. Podstawy rozwoju gospodarczego gminy – wykorzystanie potencjału turystycznego – wielofunkcyjny rozwój wsi – promocja	<ul style="list-style-type: none"> • ilość miejsc noclegowych • ilość podmiotów gosp./ilość miejsc pracy • ilość, częstotliwość kontaktów, ilość imprez i mat. promocyjnych 	kapitał zewnętrzny + kapitał lokalny środki własne + pomocowe montaż finansowy budżet gminy
II. Poprawa warunków życia na wsi – mieszkania – bezpieczeństwo – wykształcenie	<ul style="list-style-type: none"> • ilość • spadek ilości przestępczości /wykroczeń • wyposażenie szkół (komputery, sale gimnastyczne, pracownie i kursy językowe) ilość/1000 uczniów 	budżet gminy + budżet państwa budżet państwa + budżet gminy budżet gminy + śr. pomocowe montaż finansowy
III. Poprawa stanu środowiska naturalnego i kulturowego – dolesienie – odpady (np. zmniejszenie ilości)	<ul style="list-style-type: none"> • pow. w ha obszarów chronionych • ilość obiektów chronionych • ilość remontów obiektów zabytkowych • ilość ha • ilość w t. 	budżet gminy budżet państwa budżet państwa budżet państwa kop. pryw. budżet gminy + budżet państwa

CEL GENERALNY: I ZAPEWNIENIE PODSTAW ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY

ZADANIA	Czas trwania zadania															Jednostka odpowiedzialna	Wysokość budżetu	Źródło budżetu				
	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13				14	15		
1. PEŁNE WYKORZYSTANIE WALORÓW GMINY DO ROZWOJU TURYSTYKI 1.1. Rozwój agroturystyki <ul style="list-style-type: none"> • nawiązanie współpracy z ODR i Stowarzyszeniami turystycznymi • popularyzacja w środowisku kobiet wiejskich przykładów już działających • organizowanie kursów dla gospodyń • współorganizacja funduszu poroczeń 																				Urząd Gminy Urząd Gminy + ODR ODR Urząd Gminy		
1.2. Wykreowanie nowych produktów (urządzenie i promocja) <ul style="list-style-type: none"> • ścieżki rowerowe (stare torowiska) • spływy kajakowe (rz. Wel i jeziora) • wędkarstwo • hippika • narciarstwo biegowe i inne sporty zimowe • turystyka pobytowa specjalistyczna • oferta na weekend 																				Urząd Gminy, organizacje turystyczne, właściele obiektów turystycznych		

CEL GENERALNY: I ZAPEWNIENIE PODSTAW ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY

ZADANIA	Czas trwania zadania															Jednostka odpowiedzialna	Wysokość budżetu	Źródło budżetu		
	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13				14	15
	<p>1.3. Rozbudowa bazy turystycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • nowe lokalizacje stałych obiektów noclegowych (pensjonaty, zajazdy) • kwatery prywatne zorganizowane w sieci • urządzone pola biwakowe (Kalbomia, Leszcz, Brzeźno Mazurskie) <p>1.4. Zagospodarowanie terenu wokół jezior Dąbrowa Wielka i Dąbrowa Mała.</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie koncepcji zagospodarowania turystycznego jezior Dąbrowieńskich • organizacja kąpielisk poza Dąbrównem • urządzenie terenów spacerowych nad jez. Dąbrowa Wielka • urządzenie „miejsc piknikowych” i dojazdu do nich 																			
																			Urząd Gminy Urząd Gminy + org. turyst. Urząd Gminy Urząd Gminy + właściciel	

CEL GENERALNY: I ZAPEWNIENIE PODSTAW ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY

ZADANIA	Czas trwania zadania												Jednostka odpowiedzialna	Wysokość budżetu	Źródło budżetu					
	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10				11	12	13	14	15
	1.5. Wspomaganie rozwoju usług dla turystów <ul style="list-style-type: none"> • handel, gastronomia, kultura • organizacja imprez cyklicznych jako atrakcji dla turystów i mieszkańców 																			
1.6. Budowa klimatu przyjaznego turystom <ul style="list-style-type: none"> • szkolenie pracowników • edukacja młodzieży • nauka języków obcych • poprawa bezpieczeństwa • propagowanie wśród społeczności gminy turystyki jako źródła dodatkowych dochodów 																		Instytucje Szkoły Szkoły, Urząd Gminy Policja, Organizacje Pozarządowe		
1.7. Promocja walorów turystycznych <ul style="list-style-type: none"> • udział w imprezach, targach turystycznych • materiały informacyjne w gminie, foldery 																		Urząd Gminy, Powiat, Województwo, biznes turystyczny Urząd Gminy Urząd Gminy		
1.8. Organizacja informacji turystycznej <ul style="list-style-type: none"> • inf. o bazie noclegowej i socjalnej 																		Urząd Gminy		

CEL GENERALNY: I ZAPEWNIENIE PODSTAW ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY

ZADANIA	Czas trwania zadania															Jednostka odpowiedzialna	Wysokość budżetu	Źródło budżetu		
	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13				14	15
	<ul style="list-style-type: none"> • inf. o atrakcjach turystycznych 1.9. Współpraca z sąsiednimi gminami i Zarządami Parków Krajobrazowych Wzgórz Dylewskich oraz Welskiego • organizacja turystyki w Parku KWD • organizacja bazy recepcyjnej i imprez dla uczestników uroczystości upamiętniających bitwę pod Grunwaldem • wykorzystanie dla turystyki sąsiedztwa Welskiego Parku Krajobrazowego • współpraca w promocji • uaktywnienie udziału w Warmińsko-Mazurski Stowarzyszeniu Gminy, Związku Gmin „Czyste Środowisko” oraz w innych wspólnych organizacjach 																			
																			Urząd Gminy + dyrekcja PKWZ + sąsiednie gminy org. turystyczne	
																			Urząd Gminy + WPK	
																			Urząd Gminy	
																			Urząd Gminy	

CEL GENERALNY: I ZAPEWNIENIE PODSTAW ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY

ZADANIA	Czas trwania zadania															Jednostka odpowiedzialna	Wysokość budżetu	Źródło budżetu		
	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13				14	15
2. POPRAWA ŁADU PRZESTRZENNEGO 2.1. Opracowanie i realizacja m.p.z.p. 2.2. Zalesienie terenów nad jeziorami, szczególnie brzegi jez. Dąbrowa Wielka 2.3. Wykorzystanie planu ochrony PKWZ oraz koncepcji zagospodarowania turystycznego Parku																		Urząd Gminy Urząd Gminy, AWRSP, właściciele Lasy Państwowe		Skarb Państwa, właściciele
3. WIELOFUNKCYJNY ROZWÓJ WSI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM NOWOCZESNEGO ROLNICTWA 3.1. Unowocześnienie rolnictwa <ul style="list-style-type: none"> • doprowadzenie do stabilnego stanu własnościowego • wzbogacenie kierunków produkcji rolnej, wyszukiwanie nisz rynkowych (szkółkarstwo, nasiennictwo, uprawa ziół) 																				

CEL GENERALNY: I ZAPEWNIENIE PODSTAW ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY

ZADANIA	Czas trwania zadania															Jednostka odpowiedzialna	Wysokość budżetu	Źródło budżetu		
	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13				14	15
	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja grup producenckich w celu wspomagania specjalizacji, przetwórstwa płodów rolnych, marketingu • wspomaganie rozwoju gospodarstw agroturystycznych • przekwalifikowanie części gospodarstw w kierunku gospodarstw ekologicznych • zalesienie terenów najmniej przydatnych rolniczo, a wskazanych ze względów ekologicznych 																			
<p>3.2. Poprawa infrastruktury technicznej wsi</p> <ul style="list-style-type: none"> • sukcesywna kanalizacja terenów wiejskich w I etapie -kon. większych wsi i osad na terenie wokół jez. Dąbrowieńskich 																			Urząd Gminy	
<p>3.3. Rozwój działalności produkcyjnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój przetwórstwa surowców miejscowych (surowce mineralne, płody rolne- mleko, drób, ryby) 																				